

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Ignatii Loiolae, Qui religionem Clericorum Societatis Iesv instituit

**Ribadeneyra, Pedro de
Coloniæ Agrippinæ, 1602**

Francisci Xauier obitus. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45323

petuis stabiliret, & de nobilissima atque amplissima Germanica natione bene mereretur; & omnes animi nervos contenderet, vt Catholicam Religionem ea in Prouincia vel conseruaret, vel restitueret, quam alij Gregorij sanctissimi Pontifices luce Evangelica illustrassent, amplificassent, & muneribus amplissimis Imperij ornata, lōgè alijs orbis terrarum prouincijs præretulissent.

FRANCISCI XAVIER
obitus.

CAPVT VII.

Eodem anno P. Franciscus Xauier profectus ex India ad illustrandos Euangelij splendore Sinarum populos, in ipso primo aditu illius Prouinciæ decessit è vita. Hic Pater natione Hispanus, in extremis Nauarræ Vasconum finibus, qui Gallos attingunt, nobili loco natus est, liberaliterque à parentibus educatus. Post primæ ætatis incunabula atque doctrinæ, studiorum causa Lutetiâ Parisiorum se contulit, tantumque in eruditione profecit, vt Aristotelicâ Philotophiâ publicè profiteretur. Quo tēpore in Ignati-

um iisdem studijs vacantem incidit: & ad vtiliorem Philosophiam traductus, voluntatem suam cū illo societatemq; coniunxit. In Italiam postea cum reliquis socijs venit: & multis laborib. in mendicitate ac peregrinatione pro hominū institutione, ac salute mira patientia & charitate susceptis, anno 1540 in Lusitania ab Ignatio, vt in Indiam nauigaret, quo supra diximus modo, missus est. Quo in itinere, cū nō procul à patria transiret, eiusque consanguinei, atq; necessarij, minimè deuij essent, vt eos salutandi gratia paululum de via declinaret, adduci non potuit. Ex Lusitania, in qua se illis populis valde probauerat, septimo (vt diximus) Aprilis, anni 1541. in nauim Martini Alfonso Sossæ Prætoris, cum duobus Socijs Paulo Italo, & Francisco Mansilla Lusitano conscendit. Qua in nauigatione & longa & periculosa ita se gessit, vt ægris operam suam, sanis doctrinam impertiret, nostris nauigationis normam relinqueret, omnibus denique admirationi atq; exēplo esset. In Mazanbic (quod Prasiū promōtorium olim nomē habuit) sed mēses classarijs multis, nautisq; egrotātib' operā suā diligenter dedit. Melinde
Sarra-

Sarracenorum oppidum, ac Melindē-
sis Regni caput præteruectus, & Zoco-
toram (quam veteres Dioscuriadam,
appellarūt) sterilem insulam Christia-
norum, & asperam, atque, in eis suæ
virtutis relinquens impressa vestigia,
tandem 6. Maij 1542. Goam appulit: at-
que in pauperum hospitem domum
primū diuertit, in qua egenorum a-
nimis, corporibus que curandis tem-
pus traducebat. Mane hominum ad
se venientium confessiones audiebat,
pomeridianis horis eorum qui in vin-
culis & carcere erāt: tum pueros Chri-
stianis institutionibus imbuebat. Do-
minicis diebus elephantiasi etiam,
fœdoque & tetro morbo laborantes
extra urbem positos inuisebat, & eo-
rum dolorem sua caritate mitigabat.
Quibus rebus vniuersa Goensi ciuita-
te commota, in eum Indiæ tractum,
qui Pescheria vulgo à margaritarum
piscatu, vel Comurini promontorium
appellatur, deinceps contendit. Ibi ma-
gnam hominum vim ab infidelitatis
tenebris ad Christi lucem conuertit, &
lacte integræ doctrinæ nutriuit, & à
quibus in posterum etiam alerentur
præceptores reliquit, constitutis in eo
tractu Ecclesijs supra quadraginta. In

Mafacar deinde profectus, duos Reges,
& ingentem cum eis populi multitu-
dinem, ad Christi fidem perduxit. In
vibe Malaca in primis nobili, dein-
ceps aliquandiu fuit, sui omnino simi-
lis: ex qua in Maluccas insulas delatus,
in ipso Malucco oppido innumeros
penè infantes baptizavit; reliquos ita
docuit, vt feminae, mares, pueri, senes,
diuinæ legis præcepta passim cantita-
rent: & piscator in mari, colonus in a-
gro, Christianæ fidei decantarent ru-
dimenta. Ipse verò, præter occupatio-
nes, quibus interdum assiduis distringe-
batur, ac perpetuis, de nocte tintinna-
bulo populum vicitim excitabat, &
voce monebat, vt animis quæ in Pur-
gatorio expiantur suis opem preci-
bus ferrent. Post hac septem in Am-
boino pagos Christianorum nomine
potius, quam re, circumlustravit, & ad
veræ pietatis formam instituit. Cum au-
tè intellexisset, in insula Mori Maluc-
co proxima, magnam indigenarum
copiam esse, quorum maiores olim
Christi baptisma suscepissent, & mor-
tuis ijs, à quibus fuerant initiati sacris
mysterijs, deserti ab omnibus reman-
sissent, atque ex eo tempore propter
truculentam ipsorum hominum bar-
bari-

bariem, & certum vitæ periculum, ad illos accedere ausum fuisse neminem, eò Franciscus ire constituit: tum vt eorum, tum vt suæ salutis consuleret. Nam que iudicabat, magnam esse illorum spiritalem, atque ad eò extremam necessitatem, cui ipse subuenire atque opitulari deberet, etiam si vita ei esset in ea reponenda. Illud enim meditabatur attentius Domini verbum: Qui amat animam suam, perdet eam; & qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam. Quem Evangelij locum legentibus apertum vident, experientibus affirmabat obscurum. Est autem insula illa aspera, horrida, rebus ad vitam necessarijs plane destituta; fremitu, & horribili fragore remugiens; maximis terræ motibus, iisque penè quotidianis contremiscens. Indigenarum porro non mores hominum; sed monstra quædam ferarum immanium, quibus nimirum nullus ludus iucundior est, quam cædes hominum, & trucidatio. Si alienis nequeunt mortem inferre, non mariti vxoribus parcunt, non parentes filiis, non filij parentibus: eosque ipsos senio iam confectos filij interficiunt, eisque vescuntur, & in eum vsum sibi vicissim.

sim accommodant. Cùm autem plurimi eius amici in apertum ipsum iudicarent se conijcere vitæ discrimen, & propterea precibus illum, & lacrymis retinere conarentur, in eiusque vita multorũ salutem repositam esse dicerent: ille tamẽ, qui summum in Deo præsidium suæ vitæ constitutum arbitrabatur, & sua morte multorum vitæ prodesse optabat, ab instituto cursu reuocari non potuit. Varia antidoti genera, quibus si opus esset, vteretur, amicis eisdem offerentibus (nam etiam venenis homines illi vtuntur) ne quid de excellenti, illa sua in Deum spe amitteret, eadem animi virtute remisit. Eò profectus in insulam peragravit, incolas, vel feras potius belluas inuisit, Christi fide collustravit, doctrina mansuescit, admirabili securitate mentis, & tranquillitate. Sciebat enim se Deo esse curæ, apud quem omnes capilli capitis nostri numerati sunt. Quade causa illam non insulam Mori (vt vulgo) sed insulam Spei appellandam esse dicebat: in qua tam copiosas à Deo, eximiasque consolationes accipit, vt maximos corporis labores non solũ mitigarent, verum etiam exhaurirent: negabatque hominem in ea insula

sula viuere posse diutius, quin conso-
latorijs lacrymis oculos amitteret. Dū
in ijs versatur insulis, Iaponius qui-
dam, Anger nomine, illum vt quære-
ret Malaccam venit. Hic vir prudens
atque honestus, magnis pungebatur
conscientiæ stimulis ex recordatione
peccatorum, quæ admiserat in iuuen-
tute. Rebus multis tentatis ad eam de-
pellendam molestiam, Bonzis (sic e-
nim Sapientes & Sacerdotes suos ap-
pellant) cōsultis, cum nusquam acquie-
sceret, Lusitanorum quorundam mo-
nitu, quibus cum rem communicaue-
rat, vt Franciscum quæreret, in Indi-
am venit. Ea enim erat de Francisco
Lusitanorum existimatio, vt quod ille
non perficeret, à nullo alio mortalium
fieri posse crederēt. Et Anger quidem
ipse etsi Gentilis, & à veri Dei cog-
nitione cultuque alienus, tamen fidem
Lusitanis habuit, & tanto scrupulum
illum & conscientiæ cruciatum depel-
lendi desiderio incensus est, vt illum
neque longæ nauigationis labores ac
pericula, neque alienæ & contrariæ fi-
dei professio, neque ignotissimi homi-
nis perquirendi difficultas à suscepto
consilio retardarent. Quod cum me-
cum ipse attentè considero, magna sa-
nè ve-

nè verecundia afficior. Perpendo enim, quid homo cæcus & infidelis fecit, ut salutem animæ suæ consequeretur: & multorum Christianorum in re omnium maxima, maximam deploro negligentiam. Neque minor me capit admiratio, cogitantem Dei providentiæ ac prædestinationis occulta consilia: qui ad illuminandas splendore fidei gentes illas innumerabiles, & Iaponem uniuersam illustrandam, Iaponio homine iudem cæco administro usus est. Itaque Anger Malaccam appulit, ut à Francisco tanquam à sapientissimo ac cælesti medico, animæ suæ obtineret medicinam. Franciscum ad Malaccas insulas profectum audit: itaque in Iaponem reuertitur. Appropinquantem illum, & patriam spectantem tempestas subito exorta Malaccam refert: ibi Franciscum ex Maluccis redeuntem offendit: fit Christianus in Goensi Collegio, & Paulus appellatur. A quo maxime, & Christiano iam, & in nostram Societatem admissus, & viro peracuto, ac prudenti, & Iaponensium sectarum perito, didicit Franciscus, Iaponenses insulas multis numero esse: eam verò quæ principem tenet locum, sua magnitudine ac celebritate

britate in primis nobilem, & hominū
ipſorum ingenijs, cultu, doctrina, ſe-
ctarum diuerſitate, Sacerdotum fre-
quentia, atque varietate præſtantiſſimam.
Iaponios verè uſque adeo dociles ef-
ſe, & rationi obſequentes, ut facilè
eam Religionem ſequantur, quam
neque à ratione abhorrentem vide-
ant, neque ab eius qui illam proſitetur,
moribus diſcrepantem. Quæ cum ſer-
monibus Luſitanorum, & amicorum
valde congruerent, in Iaponem nau-
igare conſtituit: & Paulo ipſo, duobus-
que etiam Iaponijs eius ſamulis Chri-
ſtianis, ac nonnullis præterea ſocijs
comitatus, eò penetrauit, ſuperatis
magnis & nauigationis periculis, &
Gentilium inſidijs. Inſula magna par-
te peragrata, Meaco uibe maxima at-
que ampliffima adita, hominibus plu-
minus 1500. Cangaximæ, Bungi, A-
mangutij conuerſis ad Chriſti fidem,
ſocijs ad nouellas plantas excolendas,
regendaſque Eccleſias ab ſe iam con-
ſtitutas relictis, in Indiam reuertitur,
inde noua auxilia in Iaponem noſtris
mittit. Ipſe verò, quod intellexiſſet Ia-
ponios omnem diſciplinā, ac Religio-
nē à Sinis (quorū eſt latiffima prouin-
cia) quondā eſſe mutuatos & inſtituta
vivendi

viuendi accepisse: tum vt ipsis Sinis Euangelium afferret, tum vt illa quasi arce expugnata, victisque ipsis ducibus atque errorum magistris, facilius Iaponij sub Christi iugum mitterentur, in ipsam Sinam proficiscitur, nullo ex nostris socio duobus tantum pueris Sinis comitantibus. Cum in Insulam Sangiam, Sinæ proximam peruenisset, & aditus in Sinam sibi haud quaquam pateret, per Sinarum leges (quibus cauetur nequis peregrinus eò ingrediat: neque quis Sina aduenam inferat, aut admittat: qui secus fecerit, vel neci deditur, vel seruituti addicitur) ipse tamen piper quod ex eleemosyna acceperat, & aureis coronatis trecentis aestimabatur, Sinæ cuidam se daturum est pollicitus, si ille in oppidum Canthonem, quod Sinarum primum occurrit, de nocte ipsum quam occultissimè inferret, atque in aliqua urbis platea collocaret. Atque illum hæc parantem, remunerari Dominus voluit, voluntatem eius metiens, rem integram alijs ex Societate, qui postea eò sunt ingressi, seruans. Nam pridie Kalendar. Decembris in naui cum adhuc esset, morbo oppressus, intra cubiculum obseratum, cibi omnis expertus, totum

tum diem se cōtinuit, suspirijs crebro
 ductis identidem repetēs: Fili David,
 miserere mei, tam clara voce, vt à nau-
 tis etiam, vectoribusque exaudiretur.
 Postridie, breui se ex hac vita migratu-
 rum significans, in præclaram rupem,
 & asperâ se deportari iussit: vbi ad me-
 diam noctem sequentis diei familia-
 riter cum Deo loquens, ac suauissimè,
 de huius mortalitatis ergastulo felici-
 ter euolauit ad Dominū 2. Decemb.
 1552. Et hæc quidē de eius obitu sic ad
 Ignatium ex India tunc scripta sunt. Ij
 tamen qui morienti adfuerunt, & vita
 functum humarunt, Franciscum ad 12.
 Kalend. Decemb. in morbum incidit-
 se, postea narrauerūt, & in insulæ por-
 tusque Sangian humili quadam atq;
 straminea casa sanctissimam (vt dixi-
 mus) animam efflasse 2. Decemb. Ne-
 que mirum in tanta terrarum ac na-
 tionum diuersitate, initio quædam mi-
 nus fuisse comperta.

Fuit vir admirabilis, neq; Christia-
 nis tantum, sed ipsis etiam gentibus
 venerabilis. Virgo prorsus, & impollu-
 tus: humilitatis studiosissimus, quam
 cum omnibus in rebus retineret, mi-
 rificè tamen occultabat: victus, cultus-
 que tenuissimi: amictu utebatur vili,
 victum.

victum ostiatim mendicabat. Si quid
 ipsi ab amicis mitteretur, in egeno-
 rum usus conferebat quam poterat
 occultissimè. Semel in die capiebat
 cibum, carnibus raro vesceretur, vi-
 num vix bibebat, nisi fortè apud ami-
 cos inuitatus: tunc enim appositis e-
 pulis, nullo delectu utebatur. Insigni
 erga proximos caritate, quibus ut sub-
 ueniret, ac praesto esset, nullis parebat
 laboribus, In facinorosis hominibus
 ad meliorem frugem reuocandis,
 dexteritate singulari. Si quem aut fla-
 gitioso amore irretitum esse intelli-
 geret, aut perditum, artificio quodam
 mirifico, in eius se insinrabat fami-
 liaritatem: deinde consuetudine iam
 implicato, ultro se etiam ad prandium
 offerebat: cum intimus esset, concu-
 binas illi detrahebat, & pellices. Quod
 si plures haberet, & vna simul omnes
 non posset, ita tractabat hominem, ut
 gradatim, sensimq; omnes abijceret:
 acciditq; aliquando, ut octo cuidam
 concubinas ademerit, admirabilis pru-
 dentia, ac sermonis iucunditate. In ad-
 uersis infractus omninò, ac robustus:
 in diuina prouidentia semper defixus,
 cuius fiducia, & alieno tempore nauig-
 abat, & vitam suam magnis obijcie-
 bat

bat periculis à quib. sæpenumerò ere-
ptus est. Ter naufragium fecit, duos a-
liquando, ut èive dies iactatus vndis, in
tabula seruatus est: diu postea in syluis
abditus, manus se insequentium Bar-
barorum, & crudelitatem vitauit: aliàs
arbores tectus, in eaq; pernoctās, mor-
tem à Gentilibus sibi paratam, euasit.
In summis sæpe molestijs Deum pre-
cabatur, vt dura semper duris succede-
rent, neq; sibi labores vnquā minue-
ret, sed potius augetet. Orationis spiri-
tu excellens, in qua totas frequenter
ponebat noctes, easq; coram sanctissi-
mo Domini nostri Iesu Christi corpo-
re, cum poterat, vel corā imagine Cru-
cifixi insomnes traducebat. Si naturæ
imbecillitate opprimeretur, sæpe vel
saxum capiti, vel ceruical durum sub-
jiciebat, atque ita humi cubans, leuem
capiebat somnum, & breuem, quem
frequenter tamen interrumperebat ge-
mitu. Consolationibus diuinis mirifi-
cè abundabat. Solum cum se putabat
esse, manu pectori admota, sublatis in
cælū oculis ad Deū sæpe clamabat, Sa-
tis est Domine, satis est. In Lapone ve-
rò, suis pedibus iter faciēs, ita accipie-
batur interdū, vt vepribus se indueret,
in lapides offenderet, pedes laceraret,
sine

sine dolore, sine sensu: tanta erat diuini æstus magnitudo. Orantem illum Diabolus grauitè aliquando verberauit: sed non idcirco orationem intermisit. Obedientiæ studiosissimus fuit: cui virtuti negabat vllam terrarum longitudinem obstare, vllam maris immensitatem. Erga Episcopos, & sacra aliqua dignitate ornatos homines reuerentissimus: eosque colendos omni officij atque obsequij genere docebat. Addam illud, Qui Christi fidem in ipsa insula Iapone primus suscepit, Iaponius quidam fuit ex Oppido Cāgaxima, qui non solum in Baptismo nomen Christo dedit, sed in nostra etiam Societate, cuius se votis deuinxit: & nouo miraculo, homo Iaponius, Christianus, ac Religiosus, à Frācisco Xauier missus ad Ignatium, Romam venit, anno 1554. eo videlicet consilio, vt Romanæ Ecclesię perspecta maiestate, & cognitis Christianorum institutis, in patriam reuerteretur, & suis ciuibus à se visa renunciaret. Cum Bernardo ergo (sic enim vocabatur) magna mihi Romæ consuetudo fuit: cuius ego exemplis ad virtutem inflammabar, quippe qui primitiuos illos Christianos, vita sua mihi repræsenteret.

Narra.

Narrabat is mihi de Francisco tria. Primum, septem se menses cum illo vna in eodem cubiculo fuisse, & in leui, perexiguoque somno quem Franciscus capiebat gemitus sæpe illius, & voces, Iesu nomen subinde vlturpantis, audiuisse: atque de ipso Francisco nonnunquam quæsiuisse, quid suspiraret tam crebrò, quid gerneret? illumque sibi respondisse, nihil se scire, nihil omninò sentire. Alterū, in magna disceptatione cum Bonzis, & graui altercatione, multis quæstionibus, ijsque diuersissimis à multis ipsi Francisco propositis, frequentissimè (cū ipse quoque Bernardus adesset) ita illum omnibus vna responsione satisfacisse, vt omnibus omnes dubitationes scrupulosque eximeret: idque multo etiam euidentius atque illustrius, quàm si singulatim cuique respondisset. Tertium, permultos varijs morbis oppressos, suis oculis se vidisse, qui ad Franciscum deportati, confestim ab illo vel Crucis signo, vel aquæ sacræ, aspersione sanabantur. Quapropter Iaponijs illum, quasi aliquem de cælo lapsum, ac supra hominem aiabat visum. Neque mirū:
multis

multis enim claruit miraculis & in vi-
 ta, & post mortem, quibus in hodie-
 rum vsque illustratur. Morbos omnis
 generis ab humanis corporibus depu-
 lit: energumenos liberauit, illumina-
 uit cæcos, mortuos denique vitæ resti-
 tuit. Prophetiæ dono maximè excellit
 it: multa occulta patefecit, plurima
 longè posita vidit, ea que populis ac-
 cidisse nuntiauit, quæ, repetitis atque
 enumeratis diebus, compertum est
 in eum ipsum diem incidisse, quo fue-
 rant ab ipso procul posito, diuinitus
 cognita, atque alijs declarata. Eius
 mortui corpus integrum, ac solidum,
 domesticis, sacrisque vestibus, quibus
 utebatur, obuolutū, à Lusitanis merca-
 toribus qui morienti adfuerant, calce
 contactum, & humi conditum est, ut
 exesa vi calcis ossa, in Indiam deporta-
 rent. Sic enim ille piorū suffragia spe-
 ctans, & piè de resurrectione cogitās
 fieri iusserat. Post tres menses sarco-
 phago effosso, vestes integre omnino
 reperiuntur: corpus solidum profus,
 atque incorruptum, naturali colore,
 ac viuido, humida carne, ac succosa:
 nihil tetri odoris, aut foedi. Re mira-
 culo permoti mercatores, corpus, ut ce-
 rat, in nauim imponunt: Malaccā, ma-
 gnis

gnis periculis liberati, inusitata celeritate perueniunt: ibi duodecim alios item mensis asservatur, eadem prorsus integritate. Goam deinde perlatum, omnium ordinum, & totius ciuitatis concursu in nostri Collegij templo collocatur, & conditur. Magnaq; est vniuersi populi erga illum veneratio, magna de sanctitate eius opinio. Miracula illius, & in vita, & post mortem edita enumerare, nimis longum esset, & ab nostro instituto alienum. Neque enim huic narrationi propositum est, ut quæ in India per Franciscum gesta sunt, ea omnia persequar: sunt enim multa magna, testata, & quæ iusto volumine explicari, non peranguste coarctari debent. Typis excusus prodijt libellus de eius vita, & de rebus Iaponensibus, sed breuis, & qui magis commentarius sit, quam plena historia, quæ ampla sanè erit, si totam Francisci vitã complectatur, & ea quæ multis & grauissimis testib. comprobata, & in publicas tabulas, iussu Ioannis III. Lusitanicæ Regis relata sunt, diligenter persequatur. Quædam tamen breuiter fuerunt, nostro more perstringenda.

CORSIKA